

Když se zvednou stavidla na Punkvě

Petr Zajíček

Prostory vodní plavby v místě 4. pohádkového jezírka po vypuštění Punkvy. Dobře patrná je vodní čára na stěně, ukazující normální úroveň Punkvy. Nad postavou vpravo je přístaviště k Masarykovu dómu. Foto: Petr Zajíček

V současné době probíhá stavba nové provozní budovy v areálu Punkevních jeskyní. Přestože bourací práce staré budovy byly zahájeny v první polovině loňského roku, návštěvní provoz fungoval až do 31. října v provizorních podmínkách. Byl to vstřícný krok k návštěvníkům, který se rozhodně vyplatil – návštěvnost za rok 2014 byla na Punkevních jeskyních (stejně jako na většině ostatních zpřístupněných jeskyních ČR) oproti roku 2013 výrazně vyšší. V dalších měsících byly Punkevní jeskyně uzavřeny. Kromě intenzivních prací na stavbě nové provozní budovy probíhají i různé opravy a revize na zpřístupněné trase – jak suché části, tak na vodní plavbě. V Předním dómu bylo např. renovováno umělé jezírko, které zde nechal vybudovat již Karel Absolon při prvních fázích zpřístupnění. Jeho vzhled se nyní více podobá přírodnímu stavu.

K významné události došlo v prosinci 2014 na vodní plavbě Punkevních jeskyní. Pomocí stavidel byla na několik týdnů výrazně snížena hladina Punkvy. K tomuto opatření dochází v nepravidelných intervalech řádově vždy jednou za několik let, např. po povodních nebo právě ve chvílích, kdy jsou Punkevní jeskyně veřejnosti uzavřeny. Během této jedinečné

situace lze projít suchou nohou těmi částmi jeskyně, které bývají za normálního stavu zcela zatopeny. Provádí se revize přístavišť, elektrického osvětlení a dalšího technického vybavení. Protože prostory vodní plavby za tohoto stavu vypadají diametrálně jinak, pořizuje se vždy i fotodokumentace. Punkva byla vypuštěna také před 10 lety po povodních z jarního tání. Tehdy byly zničeny dveře mezi Macochou a horním přístavištěm a také část elektroinstalace.

Když návštěvníci plují po prozářených jezerech Punkvy, jsou sice lodníkem informováni o přibližných hloubkách a rozměrech prostor pod hladinou, těžko si však lze tyto dimenze představit. Čluny s návštěvníky proplovají ve stropní části chodeb, které jsou místy několikrát násobně menší. Teprve když klesne voda o několik metrů, otevřou se říční koridory v plné velikosti. Například pod tzv. Dračí chodbou, kudy sotva propluje motorový člun, je chodba široká přes 4 metry.

Poprvé tyto prostory spatřili lidé v roce 1929, kdy byl proražen tzv. odvodňovací tunel, ve kterém se reguluje úroveň Punkvy. Práce řídil profesor Karel Absolon, který se svými kolegy do prostor

vypuštěné Punkvy pronikl jako první. Své první pocity popisuje v knize Moravský kras: “Rozumím se, že po sklesnutí jsme se rozehnali a po lodkách rozjeli po celé podzemní Punkvě, dychtiví zvědět, co se zde všude ukáže. Tentokrát se mohlo již suchou cestou celým řečištěm Punkvy i Wankelovým sifonem kolem Pohádkových jeskyň až na břeh někdejšího sifonu v Dómu II. Na prvním jezírku nás očekávalo první překvapení. Po celém levém boku je v hloubce čtyř metrů vyhlodána hluboká vodní čára přes 1 m v rozpětí, dokazující, že Punkva v geologické minulosti plynula níže nežli v našich dobách. Všude se ukázala velmi zajímavá korozivní plastika stěn, nápadné vydolčkování levé stěny k Dómu II. Uviděli jsme též mohutné kupy náplavu a různá ústí dosud skrytých postraních šifavin.”

S kupami naplavenin se setkáváme i dnes, i když reliéf dna se průběžně mění. Zároveň lze pozorovat pozůstatky zpřístupňovacích prací z dřívějších dob a také lze nahlédnout do odvodňovacího tunelu, kudy za normálního stavu proudí Punkva celým profilem. Nyní již stavidla zahradila plný průtok v tunelu a prostory se zaplavily na úroveň, která se bude udržovat po několik dalších let.